

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигининг малака талаблари

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат шарқшунослик университети;

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «24» 08 даги 9 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «25» 08 даги 365 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРӢЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаблари “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган расмий меъёрий-услубий хужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси худудида Малака талабини расмий чоп этиш ҳукуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигининг умумий тавсифи.....</i>	4
1.1.	Кўлланиш соҳаси	4
1.1.1.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабининг кўлланилиши</i>	4
1.1.2.	Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	4
1.2.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятлари тавсифи.....</i>	4
1.2.1.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари</i>	4
1.2.2.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари</i>	5
1.2.3.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари</i>	5
1.2.4.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий вазифалари</i>	5
2.	<i>70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) таълим мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий компетенцияларига кўйиладиган талаблар</i>	7
2.1.	Умумий компетенциялар.....	7
2.2.	Касбий компетенциялар.....	7
	Библиографик маълумотлар.....	8
	Келишув вараги	9

1. 70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигининг умумий тавсифи

70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш кундузги таълим шаклида амалга оширилади. Мутахассислик бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Магистратура дастурининг меъёрий муддати 2 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. 70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби **70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича)** магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари, ўкув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўкув жараёнини самарали амалга ошириш учун маъсул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўкув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

- магистратура мутахассислигининг ўкув режаси ва фан дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

- магистратура битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

- олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

- олий таълим ташкилотларига ўқишига кираётган баклавриат битирувчилари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тавсифи

1.2.1. 70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) – “Тиллар” таълим соҳасига оид мутахассислик бўлиб, барча таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва гарб тилларини ўқитиш, илмий, филологик, лингвистик масалалар билан боғлиқ академик, илмий-тадқиқот ҳамда илмий-ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари; давлат бошқаруви органлари; Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари; хорижий шарқ мамлакатлари билан боғлиқ давлат ва жамоат ташкилотлари; турли мулкчилик шаклидаги корхоналарда комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- олий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, умумий ўрта, ўрта маҳсус, профессионал таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва ғарб тилларини ўқитиш бўйича педагогик фаолият;
- Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари ва марказларида ҳамда олий таълим муассасаларида шарқ тилишунослиги соҳасида илмий ва амалий тадқиқот, назарий ва амалий таҳлил, моделлаштиришни амалга ошириш жараёнлари;
- давлат ва маҳаллий бошқарув органлари, иқтисодиёт ва молия бошқаруви органларида бошқарув жараёнлари;
- иқтисодиёт тармоқлари, ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш мажмуалари, турли мулкчилик шаклидаги ассоциациялар, корпорациялар, концернлар, фирма, компаниялар, холдинг, ишлаб чиқариш бирлашмаларида таржимонлик ва иш юритишни ташкил этиш ва бошқариш жараёнлари.

1.2.3. 70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари

- илмий тадқиқот фаолияти;
- таржимонлик фаолияти (таржимон, таржимон-референт, гид-таржимон);
- педагогик фаолият;
- маданиятлараро мулокот фаолияти;
- ташкилий-бошқарув фаолияти;
- турли хизматлар кўрсатиш фаолияти.

1.2.4. 70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий вазифалари:

70230201 – Қиёсий тилишунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича Миллий малака рамкасининг 7-малака даражаси ҳамда магистр касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофик магистратура битирувчиси қўйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

Илмий тадқиқот ва педагогик фаолиятида:

- мутахассисликка мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини таҳлил қилиш;
- шарқ тиллари юзасидан бирламчи манбаларга суюнган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб, ҳали ишланмаган муаммоларни аниклай олиш;
- шарқ тилларининг амалий ҳамда назарий масалаларини ечиш учун илмий хуносалар ва тавсиялар бериш;
- тадқиқотларда қўлланган методологик ёндашув тамойилларининг тадрижи, этногенез, маданий, ижтимоий-сиёсий муносабатлар масаласи ва адабий тил лугат таркибидаги ўзгаришлар масаласи;
- ўтказилаётган илмий-тадқиқот ишлари мавзуи бўйича методларни тадқиқ қилиш ва ишлаб чиқиш;
- илмий хисоботлар ва тушунтириш хатларини ишлаб чиқиш;
- ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий шархларни ишлаб чиқиш ва библиографияларни тузиш;
- илмий семинарлар, илмий-амалий конференциялар ишида иштирок этиш;
- илмий журналларга соҳа бўйича илмий мақолалар тайёрлашолий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, профессионал таълим муассасаларида мутахассислиги бўйича педагогик ва ўқув-услубий фаолият юритиш;

- олий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, умумий ўрта, ўрта маҳсус, профессионал таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва ғарб тилларини ўқитиш бўйича педагогик ва ўқув-услубий фаолият юритиш;

- ўқув жараёнини ва илмий фаолиятни ташкил қилиш, замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан, ўқитишнинг техник воситаларидан фойдаланиб ўқув машғулотларини ўтказиш;

- электрон (e-learning), мобил (m-learning), масофавий ахборот технология ва ўқув-методик мажмуналарни мукаммал ўзлаштириш;

- педагогик ва илмий маҳорати ҳамда малакасини мунтазам ошириб бориш.

Таржимонлик (таржимон, таржимон-референт, гид-таржимон) фаолиятида:

- давлат ва жамоат ташкилотларида таржимон, таржимон-референт, гид-таржимон ва уларга тенглаштирилган лавозимларда касбий фаолият юритиш;

- ҳукумат тадбирлари, расмий йигинлар, учрашувлар ва сайёхлик соҳасида синхрон таржима ишларини амалга ошира олиш;

- хорижий тиллардан она тилига ва она тилидан хорижий тилларга адекват таржималар килиш;

- намунавий таржима жараёнларини ишлаб чикиш ва уларни қўллаш.

Маданиятларо мулокот фаолиятида:

- маданиятларо мулокотда модератор вазифасини бажариш;

- “тил-маданият-мулокот” алоқаларини амалга ошириш;

- глобаллашув жараённида миллий-маданий меросни тарғиб қилиш;

- миллатларо маданий алоқалар ривожида фаолият олиб бориш;

- давлат ва жамоат ташкилотларида таржимон, катта таржимон, бўлим бошлиги, референт ва уларга тенглаштирилган лавозимларда касбий фаолият юритиш;

- маданиятларо мулокотнинг турли жабҳаларида муайян таржима шаклларини, стратегияларини ва усулларини қўллаб таржима килиш;

- лисоний, лингвомаданий, адекватликни ва коммуникатив мақсадни инобатга олган ҳолда мулокот олиб бориш;

- ҳукумат тадбирлари, расмий йигинларда, учрашувлар ва сайёхлик соҳасида синхрон таржима ишларини амалга ошириш.

Ташкилий-бошқарув ҳамда консалтинг хизмат кўрсатиш фаолиятида:

- ташкилот, корхона ва уларнинг алоҳида бўлинмалар ташкилий тузилмасини оптималлаштириш, ходимларнинг профессионал тайёргарлик даражасини ошириб боришни ташкил қилиш ва бошқариш, меҳнат салоҳиятидан самарали фойдаланишини режалаштириш, меҳнатни рағбатлантириш тизимини йўлга қўйиш;

- хўжалик юритувчи субъект фаолиятини режалаштириш, ҳисоб-китоб ва таҳлил килиш бўйича услубий кўрсатмалар, ҳуқукий ҳамда меъёрий-ҳуқукий ҳужжатлар ишлаб чикиш;

- қабул килинадиган қарорларни ижтимоий-иктисодий самарадорлик мезонлари асосида уларни хавф-хатар ва оқибатларини ҳисобга олган ҳолда бошқарув қарорлари варианtlарини ишлаб чиқиша ҳамда танлаб олишни асослашда иштирок этиш;

- шартномаларни тузиш учун зарур бўлган ҳужжатларни тўплаш, тезкор ва статистик ҳисоботни олиб боришни ташкил этиш, ҳисоботларни тузиш тартибларини аниқлаш;

- ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф-муҳит муҳофазаси, ёнғин, техника ва меҳнат хавфсизлигини талабларига мослигини мониторинг қилиш;

- мутахассислик бўйича оила, гендер, демографик сиёsat, бандлик муносабатлари, иктиносий-ижтимоий ва демографик жараёнларга баҳо бериш ҳамда жараёнлар прогнозини ишлаб чикиш;

- шарқ ва ғарб тиллари бўйича таржима ишларини ташкил этиш ва амалга ошириш.

2. 70230201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича) таълим мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- илмий дунёкарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асоси, иктисадий муаммолар ва жараёнларни мустакил таҳлил килиш қобилиятига эга бўлиши;
- ўрганилган шарқ ва ғарб тилларидан бирида касбий фаолиятига оид хужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, илмий тадқиқот ва педагогика методологиясини билиши ва касбий фаолияти ундан замонавий илмий асосда касб фаолиятида фойдалана билиши;
- янги билимларни мустакил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;
- ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий кўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;
- ўз фаолиятида меъёрий-хукукий хужжатлардан фойдалана олиши, ўзининг касбий фаолиятида асосли мустакил қарорлар қабул қила билиши;
- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, саклаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникмаларига эга бўлиши;
- ахборот технологияларидан фойдалана олиш, ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш қобилиятига эга бўлиши.

2.2. Касбий компетенциялар:

- илмий, амалий тадқиқотлар олиб бориш, тажриба натижаларини қайта ишлаш ва улар асосида илмий асосланган хулосалар чиқариш, илмий мақолалар тайёрлаш ва таҳrir қилиш, илмий семинар, конференция ва симпозиумларни ташкил этиш, ўтказиш, илмий лойиҳаларни ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиш;
- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланишини билиш;
- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашишни билиш;
- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш кўникмаларига эга бўлиши;
- давлат, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш малакаларига эга бўлиши;
- ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш кўникмаларига эга бўлиши;
- қиёсий тилшунослик ва таржима лингвистикасининг турли назарияларини киёслаш, таҳлил қилиш ва уларни илмий фаолияти ҳамда амалиётга татбиқ қилиши;
- таржиманинг лингвистик ва типологик хусусиятларини аниқлай олиши;
- тил ва маданиятнинг ўзаро алоқасини таҳлил қилиши;
- лингвомаданий бирликлар ва маданий маълумотларни таржима қилиш усулларини билиши ва улардан фойдалана олиши;
- тиллараро ва маданиятлараро юз бериши мумкин бўлган сценарийлар моделини ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиши;
- ўрганилаётган мамлакатдаги тил вазияти бўйича маълумотларни тўплаш, таҳлил қилиш, тизимлаштириш ва уларга баҳо бериш усулларини билиши ва улардан фойдалана олиши керак.

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гурӯҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, магистратуранинг ўқув режа ва фан дастури, профиль, ўқув цикли, ўқиб-ўрганиш натижалари, қиёсий тилшунослик, таржима лингвистикаси, таржимон-референт, гид-таржимон, синхрон таржима, адекват таржима, касбий этика, таржимон стратегияси, коммуникатив мақсад, аналитик шарҳ, таржиманинг типологик хусусияти, лингвомаданий бирлик, тил, маданият, этнос, антропоцентрик парадигма, маданият ва инсон, маданият ва цивилизация, лингвокультуре мақсади, тил вазияти, илмий бошқариш, ахборот коммуникатив тизимлар, замонавий тадқиқот методлари, замонавий педагогик технологиялар, моделлар ва моделлаш, илмий тадқиқотни ташкил қилиш, виртуал электрон билим манбалари.

КЕЛИШУВ ВАРАГИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ:

Тошкент давлат шарқшунослик университети

Ректор Г.Ш.Рихсиева

2021 йил « 18 » 08

КЕЛИШИЛДИ:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги Олий таълим министри
ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор
технологияларни татбиқ этиш маркази

Директор в.о. М.Эсанов

2021 йил « 18 » 08

M.Ý.

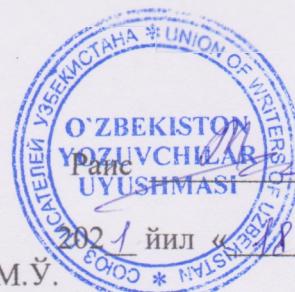
Ўзбекистон Республикаси
Халқ Таълими вазирлиги хузуридаги
Республика Таълим маркази

Директор Ш.Сатторов

2021 йил « 18 » 08

M.Ý.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси

С.Сайдов

2021 йил « 18 » 08

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети

У.Азизов

2021 йил « 18 » 08

M.Ý.